

# Uczyć lepiej



**ODN**

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli  
w Poznaniu

ISSN 1641-5825

Czasopismo oświatowe

№ 1-2018/2019



Ilustracja: Sylwia Pragłowska

## ■ W numerze:

Nowe zasady oceny pracy nauczyciela  
Oferta edukacyjna w nowym roku szkolnym  
Jak radzić sobie ze stresem



**ODN**

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli  
w Poznaniu

Laudacja wygłoszona przez Panią Dyrektora Departamentu Edukacji i Nauki  
Urzędu Marszałkowskiego w Poznaniu  
w dniu 25 września 2018 r. podczas uroczystej Gali.

### **Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu**

podejmuje działania dające efekty w postaci bardzo dobrego przygotowania kadry kierowniczej i nauczycieli do pracy. Dzięki inicjatywom o szerokim zasięgu i wysokiej jakości merytorycznej jest placówką znaną w środowisku oświatowym, nie tylko regionalnym, ale także ogólnopolskim i międzynarodowym. W tym roku przypada jubileusz 70-lecia działalności Ośrodka na rzecz oświaty i rozwoju województwa wielkopolskiego.

Z wielką radością informujemy, że Pani **Stefania Misiarek** – wicedyrektor Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu została laureatem w **Konkursie Wielkopolski Nauczyciel Roku 2018**.  
Gratulujemy!





## Szanowni Państwo

Rok szkolny 2018/2019 jest dla naszego Ośrodka wyjątkowy. Świętować bowiem będziemy 70 lat istnienia instytucji, która została powołana zarządzeniem ministra oświaty 9 września 1948 roku pod nazwą Okręgowy Ośrodek Dydaktyczno-Naukowy w Poznaniu. Przez lata placówka ulegała różnym przekształceniom – strukturalnym i programowym, aby w 2001 roku przyjąć nazwę Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu, którą postępuje się do dzisiaj.

Obchody jubileuszu rozpoczęliśmy od Narodowego Czytania. W słonecznej aurze spotkaliśmy się 8 września w Parku Wilsona, aby zanurzyć się w lekturę „Przedwiośnia” wspólnie z przedstawicielami instytucji współpracujących z nami, dyrektorami szkół, nauczycielami i oczywiście uczniami.

Ten rok obfitował będzie w ciekawe wydarzenia, którymi chcemy zwrócić uwagę na znaczenie instytucji oświatowej jako miejsca integracji środowiska lokalnego, związanego z szeroko pojętą edukacją i wychowaniem. Kolejnym punktem na mapie jubileuszowych zdarzeń jest podsumowanie całorocznych konkursów, związane z 100. rocznicą Powstania Wielkopolskiego. Zaprosimy też Państwa do udziału w III Ogólnopolskim Kongresie Oświatowym oraz w XXIII Targach Edukacyjnych.

Dziękujemy za dotychczasową współpracę i zapraszamy do korzystania z naszej oferty szkoleniowej, wspierającej Państwa w realizacji reform oświatowych. Wykaz form doskonalenia można znaleźć na naszej stronie internetowej, a zapowiedź wybranych tematów w niniejszym numerze.

*Ewa Superczyńska*



# SPIS TREŚCI

## Uczyć lepiej



### Adres redakcji

ul. Górecka 1, 60-201 Poznań  
tel. 61 858 47 00, fax 61 852 33 29  
e-mail:  
uczyclepiej@odnpoznan.pl  
<http://www.odnpoznan.pl>

### Konto

KB S.A. III O/Poznań  
86 1500 1621 1216 2005 9460 0000

### Redakcja

Redaktor naczelny  
Ewa Superczyńska  
Sekretarz redakcji  
Joanna Marchewka  
Zespół redakcyjny  
Tadeusz Nowik  
Dorota Mursztyn-Gorgoń

### Reklamy i ogłoszenia

- różne warianty
- konkurencyjne ceny
- szeroki krąg odbiorców związanych z oświatą

Kontakt:  
Joanna Marchewka  
tel. 61 858 47 64  
[joanna.marchewka@odnpoznan.pl](mailto:joanna.marchewka@odnpoznan.pl)

### Korekta

Krystyna Klimontowicz

### Autorzy tekstów

Iwona Bakalarska  
Olga Gałuszek  
Zaneta Garbaciak  
Katarzyna Grabowska  
Alina Płaziak -Janiszewska  
Magdalena Marzec-Jóźwicka  
Lucyna Kaczmarkiewicz  
Anna Mieszata  
Stefania Misiarek  
Tadeusz Nowik  
Ewa Superczyńska  
Patrycja Wesołowska

### Projekt graficzny czasopisma

Mateusz Leszkowicz

### Fotoedycja

Klaudia Karpeta

### Projekt okładki, ilustracje

Sylwia Pragłowska

### Skład i druk

Drukarnia Laser-Graf, Płock  
[biuro.lasergraf@gmail.com](mailto:biuro.lasergraf@gmail.com)  
tel. 664 434 122

## Ludzie, miejsca, zdarzenia

2

70 lat Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu

## Zarządzanie

4

Ocena pracy nauczyciela

## Inspiracje

6

Wirtualna tablica

8

Kierunek → Dialog

10

Pod rękę ze sztuką

12

Superbohaterka

## Wychowanie i profilaktyka

14

Co wpływa na nasze postawy i oceny

## Zdrowie

16

Pokonać stres

## Dobre praktyki

18

Od grosika do złotówki

## Rekomendacje czytelnicze

20

Film w edukacji

## Wspomnienie

20

dr Łucjan Adamczewski (1930 – 2018)

# 70 lat

## Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu

**Jubileusz funkcjonowania naszej instytucji jest okazją zarówno do retrospekcji, jak i sformułowania wizji jej przyszłości. Przekształcenia organizacyjne pokazują ewolucję myślenia o zadaniach oświatowych i obligują nas też dziś do dotrzymywania kroku aktualnym potrzebom edukacyjnym.**



Konferencja dla dyrektorów szkół w Sali Ziemi na terenie Międzynarodowych Targów w Poznaniu.

**Ewa Superczyńska,**  
dyrektor ODN  
w Poznaniu

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu to instytucja obejmująca swoim zasięgiem 12 powiatów województwa wielkopolskiego. Na tym terenie pracuje ponad 35 tysięcy nauczycieli i uczy się prawie 300 tysięcy uczniów. Oferta Ośrodka w minionym roku szkolnym obejmowała 400 form szkoleniowych, a wzięło w nich udział ponad 22 tysiące nauczycieli w ciągu 10,5 tysiąca godzin zajęć. Mamy za sobą 22 edycje Targów Edukacyjnych z frekwencją sięgającą 37 tysięcy uczestników. Od dwóch lat tradycją staje się organizacja Ogólnopolskiego Kongresu Oświatowego EDUTEK. To także 10 lat doświadczenia w przygotowaniu i realizacji kolejnych odcinków projektu „Powstanie

Wielkopolskie 1918-1919 Pamiętajmy!” z udziałem ponad 100 tysięcy uczniów ze wszystkich poziomów edukacyjnych, angażujących się w lokalne projekty i konkursy wiedzy o Wielkopolsce. Dzień dzisiejszy Ośrodka to czerpanie z szerokiej współpracy międzynarodowej i realizacja projektów współfinansowanych w ramach funduszy unijnych w tym Cyfrowa Szkoła Wielkopolska@2020. Wspieranie metodyczne nauczycieli publikacjami edukacyjnymi w czasopiśmie „Uczyć lepiej”, książkowej serii „Kierunek” i warsztatowymi materiałami szkoleniowymi – to tylko kilka punktów z oferty wydawniczej Ośrodka. Nadzór pedagogiczny nad pracą 53 doradców metodycznych i prowadzonymi

przez nich formami doskonalenia zawodowego nauczycieli oraz realizacja procesowego wspomaganie szkół owocuje zmianami w szkołach, które korzystają z tej formy rozwoju. Ośrodek to instytucja akredytowana przez Wielkopolskiego Kuratora Oświaty, posiadająca certyfikowany system zarządzania zgodnie z Normą ISO 9001:2015, uhonorowana Statuetką Dobosza Powstania Wielkopolskiego i najwyższym odznaczeniem przyznany przez Zarząd Województwa Wielkopolskiego „Za zasługi dla Województwa Wielkopolskiego”.

Na te sukcesy Ośrodka składają się: wsparcie przez organ prowadzący – Samorząd Województwa Wielkopolskiego, od 19 lat dbający o zapewnienie warunków materialnych funkcjonowania Ośrodka, zaangażowanie kierownictwa, odpowiedzialna i rzetelna praca całego zespołu pracowników, a także stale rozwijająca się współpraca z ponad 40 instytucjami zewnętrznymi.

## Ku przyszłości

Stała siedziba naszej instytucji to pierwsza z potrzeb niezbędna dla dalszego funkcjonowania i realizacji nowych rozwiązań, zarówno dydaktycznych, jak i organizacyjnych. Liczne przemiany nigdy bowiem nie zatarty nadrzędnego celu Ośrodka – wspierania rozwoju zawodowego nauczycieli. Chcemy realizować to zadanie, otwierając szeroko drzwi dla nowych rozwiązań technologicznych, w tym wykorzystania e-zasobów w dydaktyce przedmiotowej. Bardzo ważna jest dla nas kontynuacja szerokiej współpracy z uczelniami i instytucjami, które także realizują cele edukacyjne – jak muzea, teatry, biblioteki, parki krajozabrowe i miejsca edukacji bezpośredniej. Wyzwaniem będzie, w przypadku zmian prawnych, integracja z zespołem nauczycieli doradców w realizacji zadań na rzecz wielkopolskich nauczycieli. W sposób szczególny chcemy wspierać grono pedagogiczne i szkoły, w których uczą się dzieci z rodzin imigranckich.

Naszą misją jest dążenie do doskonałości w zakresie ustawicznego wspomaganie nauczycieli i dyrektorów szkół/placówek w rozwoju zawodowym dla sukcesu dzieci i młodzieży w drodze do społeczeństwa opartego na wiedzy.

# KALENDARIUM POWSTANIA OŚRODKA

- 9 września 1948 roku**  
powstał Okręgowy Ośrodek Dydaktyczno-Naukowy w Poznaniu (OODN)

**1989**  
rozdzielenie IKN-ODN na Centrum Doskonalenia Nauczycieli im. Wł. Spasowskiego w Warszawie – Oddział Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu (CDN-ODN) oraz Wojewódzki Ośrodek Metodyczny w Poznaniu (WOM)
- 1950**  
Okręgowy Ośrodek Kształcenia i Doskonalenia Kadr Pedagogicznych Szkolnictwa Zawodowego

**31.12.1990**  
całkowita likwidacja CDN-ODN w Poznaniu
- 1951**  
Wojewódzki Ośrodek Doskonalenia Kadr Oświatowych (WODKO) w Poznaniu

**1.01.1991**  
Wojewódzki Ośrodek Metodyczny – organem prowadzącym WOM został Wielkopolski Kurator Oświaty
- 1958**  
Wojewódzkie Ogniska Metodyczne (WOK) i Powiatowe Ogniska Metodyczne (POM)

**od 1999**  
organem prowadzącym WOM stał się Samorząd Województwa Wielkopolskiego
- 1960**  
Okręgowy Ośrodek Metodyczny w Poznaniu (OOM)

**21 marca 2001**  
zmiana nazwy WOM na Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu
- 1972**  
Instytut Kształcenia Nauczycieli i Badań Oświatowych w Poznaniu (IKNiBO)


- 1981**  
Instytut Kształcenia Nauczycieli im. Wł. Spasowskiego w Warszawie – Oddział Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu (IKN-ODN w Poznaniu)



# Ocena pracy nauczyciela

**Ocena pracy nauczyciela staje się wyjątkowo odpowiedzialnym zadaniem dyrektora, regulowanym przez cztery akty prawa oświatowego. Ważne, aby te wytyczne wykorzystać w sposób adekwatny do warunków pracy nauczyciela.**



**Stefania Misiarek**  
wicedyrektor ODN  
w Poznaniu

Zgodnie z zapisami prawa od 1 września 2018 r. weszły w życie nowe zasady dokonywania oceny pracy nauczycieli, w dużym stopniu połączone także z podsumowaniem stażu na stopień awansu zawodowego. Nie oznacza to jednak, że wszystkie aktualne oceny pracy tracą swoją moc. Postępowania wszczęte wcześniej będą prowadzone na podstawie dotychczasowych przepisów. W świetle obowiązujących od września przepisów praca nauczyciela, z wyjątkiem pracy stażysty, podlega ocenie. Ocena pracy zatem jest ważna aż do momentu, kiedy nauczyciel nie zostanie ponownie oceniony.

## Kiedy i jak oceniać

Obowiązkowa ocena pracy nauczycieli dokonywana będzie co trzy lata pracy w szkole od dnia uzyskania stopnia nauczyciela kontraktowego, mianowanego i dyplomowanego (jest projekt, że będzie co pięć lat). Jeżeli w tym czasie nauczyciel rozpocznie staż, wówczas ocenę pracy wystawia się po jego zakończeniu (art. 6 a ust. 1 i ust. 1a KN). Poza tym nauczyciel podlega ocenie po zakończeniu stażu na stopień nauczyciela kontraktowego, mianowanego i dyplomowanego, a także po zakończeniu dodatkowego stażu, o którym mowa w art. 9g ust. 8 KN. Dodatkowo ocena pracy nauczyciela kontraktowego, mianowanego i dyplomowanego może być także dokonana w każdym czasie, nie wcześniej jednak niż po upływie roku od oceny poprzedniej.

Wówczas może być dokonywana z inicjatywy dyrektora szkoły lub na wniosek podmiotów wymienionych w Karcie Nauczyciela (6 a ust. 1d KN). W przypadku nauczycieli kontraktowych i mianowanych ocena musi być dokonana do 31 sierpnia 2021 r. Jeżeli w tym okresie ci nauczyciele rozpoczną staż na wyższy stopień awansu zawodowego, wówczas oceny na nowych zasadach należy dokonać dopiero po zakończeniu stażu w terminie nie dłuższym niż 21 dni od daty złożenia sprawozdania (art. 123 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych). Natomiast nauczyciele dyplomowani, którzy 1 września 2018 r. posiadają 3-letni staż pracy od dnia nadania stopnia awansu, powinni otrzymać ocenę do 30 czerwca 2020 r.

## Przepisy przejściowe

Pomimo zmiany przepisów dotyczących oceny pracy nauczycieli od 1 września 2018 r., część nauczycieli otrzyma ocenę pracy lub dorobku zawodowego na dotychczasowych zasadach, a niektórych trzeba będzie ocenić jeszcze w tym roku według nowych zasad (zmiana miejsca pracy i kontynuacja stażu na stopień awansu zawodowego). Ustawa o finansowaniu zadań oświatowych, która wprowadziła zmiany do zasad oceniania nauczycieli, przewiduje przepisy przejściowe. Przepisy dotychczasowe można stosować po 1 września 2018 r. w sytuacji, gdy postępowanie w sprawie oceny pracy zostało wszczęte i niezakończony przed 1 września 2018 r. oraz wobec nauczycieli, którzy

# Jedną ze zmian wprowadzonych od 1 września 2018 jest to, że ocena pracy nauczyciela została połączona z zakończeniem stażu i realizacją planu rozwoju zawodowego na kolejne stopnie awansu.

zakończyli staż przed pierwszym wrześniem 2018 r., a do tego dnia nie otrzymali oceny dorobku zawodowego. Także taka sytuacja może dotyczyć nauczycieli stażystów, którzy 1 września 2018 r. realizują staż rozpoczęty z początkiem roku szkolnego 2017/2018 (podstawa prawna art. 123, art. 127, art. 128 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych i nie złożyli wniosku o postępowanie kwalifikacyjne przed wrześniem).

## Kryteria oceny

Zostały one określone przez Ministra Edukacji Narodowej w stosownym rozporządzeniu, natomiast wskaźniki opracowuje dyrektor. Takie podejście pozwoli uwzględnić przy ocenianiu specyfikę szkoły i warunki, w jakich pracują nauczyciele. W nowym systemie nauczyciele na poszczególnych stopniach awansu będą oceniani według różnych

kryteriów, których liczba rośnie kaskadowo. Stażyści będą musieli spełniać 9 kryteriów, nauczyciele kontraktowi 14, mianowani 19, a dyplomowani 23. Kryteria obejmują bowiem wymagania ze wszystkich niższych stopni awansu. Ich liczba przeraża nauczycieli.

Ocena pracy została połączona odpowiednio z zakończeniem stażu i realizacją planu rozwoju zawodowego na kolejne stopnie awansu zawodowego. Dla nauczyciela dyplomowanego określono dwa kryteria obligatoryjne, które muszą być spełnione przez wszystkich nauczycieli na tym stopniu awansu zawodowego, a ponadto cztery, z których trzeba będzie spełnić co najmniej dwa. Kryteria oceny pracy nauczyciela określone są w nowym rozporządzeniu MEN z 29 maja 2018 r. Dz.U. z 2018 r. poz. 1133.

## Praktyka oceniania

Rodzą się pytania związane z praktyką przeprowadzenia oceny: w jaki sposób nauczyciel ma udowodnić spełnienie kryterium?, jakimi dowodami ma się legitymować na ich potwierdzenie? Dyrektorów bardzo interesuje z kolei, w jaki sposób powinien gromadzić informacje, w oparciu o które ma formułować ocenę?, w jakim stopniu nauczyciel sam ma dostarczyć dyrektorowi tych informacji?

Nie można też pominąć dodatkowo złożonej sytuacji nauczycieli ubiegających się o kolejny stopień, ponieważ oni mają dodatkowe kryterium, jakim jest stopień realizacji planu rozwoju zawodowego. Ważne jest, w jaki sposób dyrektor zatwierdził plan i jak będzie go oceniał. Ocenę spełnienia wymagań pozostawmy komisjom egzaminacyjnym i kwalifikacyjnym. Zbytne rozbudowanie w regulaminach wymagań na ocenę tylko jeszcze bardziej skomplikuje cały proces. Wśród nauczycieli istnieje obawa, że są kryteria, które mogą być spełnione tylko na określonych stanowiskach. W praktyce szkolnej w regulaminach wykorzystane zostały propozycje wskaźników publikowanych w materiałach na stronie MEN. To nie zawsze idzie w parze ze specyfiką szkoły, stąd obawa, że może to dyskwalifikować nauczycieli w spełnieniu niektórych wymagań.

Kolejne pytanie dotyczy, jaki okres będzie brany przy pierwszej ocenie? Czy to będą trzy lata, czy dorobek od ostatniej oceny pracy, czy też z całej kariery zawodowej. Dylematów jest wiele, na które w tym momencie nie ma odpowiedzi.

W rozporządzeniu opisano także tryb dokonania oceny pracy nauczyciela i tryb odwoławczy. Będzie to szczególnie ważne dla nauczycieli dyplomowanych, którzy zgodnie z Kartą Nauczyciela mogą otrzymać specjalny dodatek, określany corocznie w ustawie budżetowej po 1 września 2020 r. Zostały też określone warunki utrzymania tego dodatku.

Wszystko wskazuje na to, że nowy tryb oceny nauczyciela wymaga wysiłku wszystkich włączonych w jego realizację. Z takim przeświadczeniem rozpoczęły się już pierwsze przymiarki do tworzenia harmonogramu, według którego w szkole nauczyciele poddani zostaną ocenie. Przyszłość pokaże, jaką korzyść przyniesie takie podejście do oceny pracy nauczyciela.

## Podstawa prawna

**Ustawa**  
z 26 stycznia 1982 r. –  
Karta Nauczyciela  
(Dz.U. z 2018 r. poz. 967 ze zm.)

**Ustawa**  
o finansowaniu zadań  
oświatowych z dnia  
27 października 2017 r.  
Dz. U. z 2017 r. poz. 2203

**Rozporządzenie**  
MEN z 26 lipca 2018 r.  
w sprawie uzyskiwania stopni  
awansu zawodowego  
przez nauczycieli  
(Dz.U. z 2018 r., poz. 1574).

**Rozporządzenie**  
MEN z 29 maja 2018 r.  
w sprawie szczegółowych  
kryteriów i trybu dokonywania  
oceny pracy nauczycieli,  
zakresu informacji zawartych  
w karcie oceny pracy, składu  
i sposobu powoływania zespołu  
oceniającego oraz trybu  
postępowania odwoławczego  
(Dz.U. z 2018 r. poz. 1133).

# Wirtualna tablica

**Robisz projekt z uczniami i zbieracie materiały na dany temat. Masz informacje tekstowe, graficzne, multimedialne i nie wiesz, jak je zaprezentować? Spróbuj wykorzystać wirtualną tablicę Padlet.**



**Tadeusz Nowik**  
nauczyciel  
konsultant ds. informatyki,  
ODN w Poznaniu

Ktoś powie, że wszystko można umieścić w Power Poincie. I ma rację, ale zarówno uczniowie, jak i nauczyciele są już znudzeni taką samą od lat formą prezentacji. Padlet to przestrzeń w chmurze w postaci wirtualnej tablicy, na której możemy umieszczać informacje w formie: tekstu, grafiki, filmu, dźwięku czy linków do stron i udostępniać je innym użytkownikom. Ta wirtualna tablica jest bardzo intuicyjnym narzędziem, pozwalającym na łatwe czytanie oraz edytowanie gromadzonych informacji.

## Czy za to trzeba płacić?

W podstawowej wersji Padlet jest darmowy, pozwala na utworzenie trzech tablic wirtualnych (mało!) z ograniczoną przestrzenią dyskową. Wersje Pro lub Backpack (dla szkół) pozwalają tworzyć dowolną liczbę tablic, co znacznie ułatwia pracę. Dodatkowo otrzymujemy nowe funkcjonalności, jak zarządzanie użytkownikami, monitorowanie działań czy różne poziomy prywatności gromadzonych informacji.

## Zaczynamy!

Na stronie [www.padlet.com](http://www.padlet.com) dokonujemy rejestracji, wybierając rodzaj członkostwa: Basic free forever – bezpłatne lub Pro – płatne. I już możemy przystąpić do tworzenia tablicy. Wybierając odpowiedni szablon, dokonujemy kilku ustawień: tła, tytułu, adresu WWW (ważne by był prosty), zasad prywatności i możemy zacząć

wstawiać swoje materiały. Udostępniając adres do naszej tablicy, możemy pozwolić uczniom na zamieszczanie swoich informacji. Treści wstawiane przez uczniów nie wymagają posiadania przez nich kont. Uczeń może zamieścić materiał, ale nie może zmieniać i usuwać innych treści, jeśli nie otrzyma takich uprawnień. Teraz tylko od naszej kreatywności zależy, jak to narzędzie wykorzystamy. Oto kilka pomysłów.

## Garść pomysłów

Gromadzenie informacji na określony temat może się odbywać w następujący sposób. W projekcie o wielkopolskich organicznikach uczniowie w grupach zbierają dane o wybranych postaciach, a następnie zamieszczają zdjęcia, filmy i linki w Padlecie. Układają treści według określonego planu i tworzą ciekawy wielowymiarowy obraz wybranej osoby. Następnie tablice są udostępniane w taki sposób, by inne grupy projektowe mogły zapoznać się z pozostałymi biogramami.

Gdy stawiamy uczniom problem i chcemy w szybki sposób zebrać proponowane rozwiązania, a następnie je wspólnie przedyskutować, to Padlet świetnie się sprawdzi w takiej sytuacji burzy mózgów. Za pomocą na przykład QR kodu dajemy uczniom dostęp do naszej wirtualnej tablicy, na której został zdefiniowany problem, a uczniowie przy pomocy swoich smartfonów wchodzą na nasz Padlet i wpisują swoje pomysły. Po kilku minutach na naszej tablicy znajduje się kilkanaście





Przykład wykorzystania wirtualnej tablicy.

Gdy stawiamy uczniom problem i chcemy w szybki sposób zebrać proponowane rozwiązania, a następnie je wspólnie przedyskutować, to Padlet świetnie się sprawdzi w takiej sytuacji burzy mózgów. Po kilku minutach na tablicy znajdzie się kilkanaście wypowiedzi uczniów.

wypowiedzi uczniów na dany temat. Wszyscy mogą je przeczytać/obejrzeć, a następnie przedyskutować.

W podobny sposób możemy zebrać informacje zwrotne od uczniów o wykonanym ćwiczeniu, obejrzanym filmie czy przeprowadzonych zajęciach. Wystarczy na swoim Padlecie umieścić kilka pytań, na które mają uczniowie odpowiedzieć np.: *Co było najtrudniejsze dla Ciebie na dzisiejszej lekcji? Co chciałbyś powtórzyć na kolejnych zajęciach? Wymień trzy rzeczy, których się dzisiaj nauczyłeś.*

Na Padlecie uczniowie mogą zamieszczać swoje prace tekstowe, ale również prezentacje czy filmiki, przedstawiające realizowane doświadczenie. W ten sposób nauczyciel łatwo może sprawdzić wykonanie zadania, a uczniowie dzielić się swoją pracą i wiedzą z innymi.

## Funkcjonalność narzędzia

Padlet można obsługiwać z poziomu strony WWW na komputerze lub przy pomocy mobilnych urządzeń, które uczniowie tak lubią. Wystarczy zainstalować na smartfonie odpowiednią aplikację z App Store lub Google Play.

Ważna jest możliwość zdefiniowania przez nauczyciela odpowiednich uprawnień dla uczniów do wykonywania działań na wirtualnej tablicy. Najprostszym uprawnieniem jest oczywiście tylko

przeglądanie i pobieranie materiałów z tablicy, co raczej nie jest czymś twórczym i angażującym uczniów. Jeśli oczekujemy kreatywności, to pozwólmy uczniom na wstawianie swoich materiałów i dodawanie komentarzy. Gdy uczniowie pracują w grupach, to otrzymują uprawnienia moderatora, który może dodatkowo edytować materiały, modyfikować je i wpływać na kompozycję całej tablicy. Poziom administrator daje pełne uprawnienia do zarządzania całą wirtualną tablicą.

Padlet to łatwe w obsłudze narzędzie do gromadzenia informacji w różnych formach, pozwalające uczniom na kreatywną współpracę. Ograniczenie w darmowej wersji do trzech tablic spowodowało liczne poszukiwania alternatywnych rozwiązań. Mamy nadzieję, że wkrótce dostaniemy nowe ciekawe narzędzia.

Wszystkich szukających pomysłu na wykorzystanie Padletu w edukacji zachęcam do zapoznania się z artykułami:



<https://www.bookwidgets.com/blog/2017/08/30-creative-ways-to-use-padlet-for-teachers-and-students>



<https://padlet.com/lucie6/tv0qp64xgs5r>

Jeśli chcesz, żebyśmy przeprowadzili warsztaty z nowych technologii w Twojej szkole, skontaktuj się z ODN w Poznaniu.

# Kierunek →

## Dialog...

**Dialog to spotkanie, zawiązywanie i podtrzymywanie relacji. Dialogowanie to umiejętność poznawania różnych punktów widzenia. Pomocą metodyczną w jej kształceniu jest publikacja wydana przez ODN w Poznaniu.**



**Alina Płaziak-Janiszewska**

nauczycielka  
konsultantka ds. nauczania  
języka polskiego i etyki;  
redaktorka i współautorka publikacji

Filozofia jest zakorzeniona w kulturze europejskiej od ponad 25 wieków jako domena poważnych, dorosłych ludzi. Wraz ze zmianą spojrzenia na dzieci i ich upodmiotowienie, zaczęto je także dopuszczać do głosu. Za prekursora tego kierunku myślenia uznać można polskiego pedagoga Janusza Korczaka, a za kontynuatora Mathew Lippmana, który uważał, że dziecko to równorzędny partner w filozoficznym dyskursie. Ten amerykański profesor filozofii stworzył program „Filozofowanie z dziećmi”, realizowany na poziomie szkół podstawowych. Najprościej rzecz biorąc, punktem wyjścia w tym programie są opowieści, które mają kształcić umiejętność krytycznego i refleksyjnego myślenia, a także formułowania problemów. Metodę tę więc można wykorzystać na lekcjach polskiego, historii, wiedzy o społeczeństwie, etyki, na przedmiotach przyrodniczych i artystycznych.

Nauczyciel powinien uczyć przede wszystkim myślenia, wyrabiać postawę krytycznej refleksji nad rzeczywistością, zważywszy że współczesny świat jest zbyt skomplikowany, nie rozumieją go dorośli, a co dopiero dzieci. Problem dotyczy właściwie wszystkich zjawisk: ekonomicznych, społecznych, przyrodniczych. Na poziomie podstawowym nie ma możliwości ogarnięcia „całości” wiedzy. Sprawę komplikuje jeszcze fakt, że szkoła dzieli wiedzę na przedmioty akademickie, bez szukania powiązań między nimi. Uczeń otrzymuje puzzle, które sam musi poskładać. Dlatego ciekawym pomysłem w edukacji jest

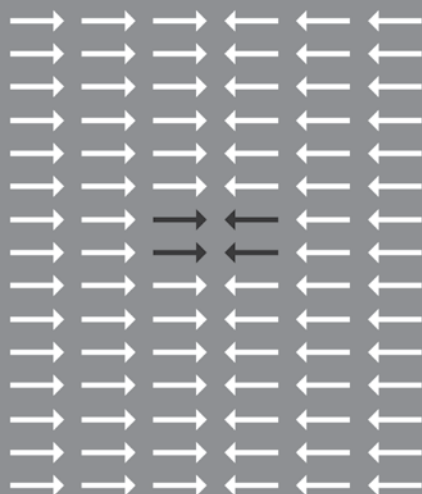
mówienie (rozumiane szerzej jako refleksja, namysł nad światem) o wydarzeniach, zjawiskach tak, aby głównym podmiotem było dziecko, a nauczyciel pełnił funkcję animatora. Inną sprawą z kolei jest pośpiech dorosłych, który powoduje, że rodzice często nie mają czasu na rozmowę ze swoimi dziećmi i zrzucają tę funkcję na szkołę. Taką możliwość bez wątplenia dają lekcje etyki.

### Wsparcie metodyczne

Po raz kolejny, po „Kierunku - Wartości”, przykłady dobrych praktyk filozofowania i dialogowania nauczyciele mogą znaleźć w książce „Kierunek – Dialog. Inspiracje metodyczne nie tylko dla nauczycieli etyki”, wydanej przez Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu. Wśród jej autorów znajdują się doświadczeni pedagodzy, nauczający na różnych poziomach edukacyjnych, którzy od wielu lat łączą pracę nauczyciela etyki z nauczaniem innych przedmiotów – edukacji wczesnoszkolnej, historii czy języka polskiego. I tak jak adresatami tej książki są w pierwszym rzędzie nauczyciele etyki, tak mamy nadzieję, że zainteresuje ona wszystkich, którzy troszczą się o wychowanie swoich podopiecznych. Scenariusze lekcji powstały pod patronatem Instytutu Filozofii UAM. Wybierając tytuł książki „Kierunek – Dialog”, chcieliśmy podkreślić, jak ważną rolę odgrywa komunikacja międzyludzka, czyli kontakt człowieka z człowiekiem, twarzą w twarz, bez pośrednictwa komputera czy smartfona, gdy słowo wybrzmiewa w osobistej rozmowie. Dialog to spotkanie

## Kierunek → Dialog

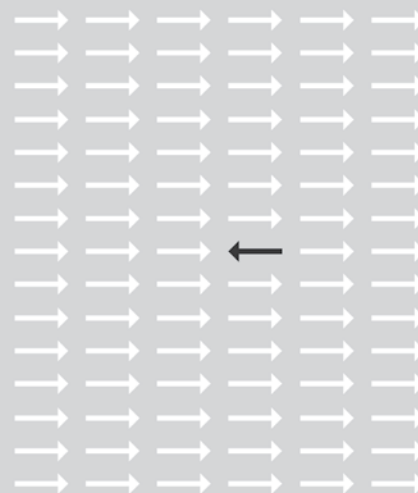
inspiracje metodyczne nie tylko  
dla nauczycieli etyki



Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu

## Kierunek → Wartości

inspiracje metodyczne nie tylko  
dla nauczycieli etyki



Wydawnictwo Naukowe Instytutu Filozofii UAM

*Kierunek – Dialog. Inspiracje metodyczne nie tylko dla nauczycieli etyki*, red. Alina Płaziak-Janiszewska, Agata Matyjasek, Agata Maćkowiak, Karolina Gruchalska – Matuszak, Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu, Poznań 2017 r.

Wybierając tytuł  
książki, chcieliśmy  
podkreślić,  
jak ważną  
rolę odgrywa  
komunikacja  
międzyludzka  
twarzą w twarz,  
bez pośrednictwa  
komputera czy  
smartfona, gdy  
słowo wybrzmiewa  
w osobistej  
rozmowie.

ludzi, zawiązywanie i podtrzymywanie relacji. Dialogowanie między nauczycielem a uczniem, a zwłaszcza rozmowa między uczniami, to szczególne okazje do prezentacji siebie i własnych punktów widzenia. To najpierw uważność na Innego, zanim jeszcze spotkamy się z nim w medium argumentacyjnej mowy, jak w duchu lippmanowskim – dialog rodzi refleksję nad sobą i światem.

Mamy nadzieję, że zaprezentowany w książce różnorodny wachlarz problemów, ćwiczeń i przykładów tekstów kultury wskaże drogę nauczycielom, jak animować rozmowę oraz zajęcia z dzieckiem, aby wzbudzać jego ciekawość, wytrącać z rutynowego myślenia i zachęcać do aktywności. Wśród przykładowych tematów czytelnik znajdzie, m.in.: „Trzy sita, czyli Prawda – Dobro – Pożyteczność”, „Spotkanie z Arystotelesem. Jak rozumiemy szczęście?”, „Ile w człowieku jest w człowieku?”, „Filozofujemy? Czy warto zadawać sobie trudne pytania?”, „Czym sumienie jest dla ludzi?”, etc. Poszukując inspiracji do zajęć, nauczyciel może posiłkować się zarówno spisem treści, jak i indeksem wartości. Pod wieloma scenariuszami

znajdują się „Inspiracje”, czyli podpowiedzi, jak w oparciu o różne teksty kultury można rozwinąć omawiane zagadnienie. Stanowią impuls do dalszych, pogłębionych rozważań.

Naszych Czytelników zapewne ucieszy, że przygotowujemy już kolejną publikację. Tym razem zmieniamy formułę. Jako punkt wyjścia zajęć proponujemy teksty literackie, których autorami są nauczyciele, np. krótkie opowiadania, dylematy, kazusy, do tego wiele różnorodnych ćwiczeń i pytań powiązanych z etapami lekcji. Mamy nadzieję, że staną się one inspiracją do prowadzenia ciekawych zajęć.

Warto podkreślić, że filozofowanie ma aspekt indywidualny, cichą zadumę nad sobą, ale też i szerszy, międzyludzki wymiar, który realizuje się twarzą w twarz z człowiekiem, aby czynić doskonalszym najpierw siebie, a potem świat. Sztuki filozofowania, dialogowania trzeba uczyć się od najmłodszych lat. Wspaniale, jeśli dziecko ma możliwość uczestniczenia w zajęciach z etyki, filozofii, ale uczenie myślenia, komunikowania się powinno przenikać wszystkie przedmioty nauczania.

# Pod rękę ze sztuką

**Prowokowanie do dialogu ze sztuką jest zarazem powinnością, jak i największą przyjemnością edukatorów. Wspólna oferta szkoleniowa Ośrodka i Muzeum Narodowego w Poznaniu odpowiada potrzebom naszego wspólnego odbiorcy.**



**Katarzyna Grabowska**

historyczka sztuki,  
adiunkt w Dziale Edukacji  
Muzeum Narodowego  
w Poznaniu



**Olga Gałuszek**

polonistka,  
edukatorka muzealna;  
konsultantka ds. nauczania języka polskiego  
i edukacji muzealnej,  
ODN w Poznaniu

Już od kilkunastu lat Muzeum Narodowe prowadzi wspólnie z Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu seminaria ***Ze sztuką przez wieki***, skierowane do pedagogów wszystkich poziomów nauczania. Zajęcia te odbywają się w trakcie roku szkolnego. Pracownicy Muzeum podczas wykładów prezentują wiedzę teoretyczną, dotyczącą muzealnych zbiorów, ukazywaną w konkretnych kontekstach. Wiedza ta jest wykorzystywana podczas warsztatów przeprowadzanych wraz z metodkami z Ośrodka w przestrzeni Muzeum. Celem tych działań jest umożliwienie nauczycielom bezpośredniego kontaktu ze sztuką, przełożenie własnych odczuć na pracę metodyczną oraz analizowanie sposobów, w jaki można wykorzystać zdobyte doświadczenia w praktyce szkolnej.

W ostatnich latach w naszej ofercie przygotowanej dla nauczycieli znalazły się m.in. tematy poświęcone sztuce współczesnej, której zrozumienie i interpretacja są trudne nie tylko dla uczniów, dlatego głównym celem seminarium była zmiana postrzegania sztuki najnowszej.

Przeprowadziliśmy także spotkania w innych oddziałach MNP, szczególnie tych nowo otwartych, m.in. w Pałacu w Rogalinie czy w Zamku Przemysła – siedzibie Muzeum Sztuk Użytkowych, by wspólnie odkrywać nowe możliwości edukacyjne tych miejsc.

Kolejne seminarium poświęciliśmy wybranym motywom w sztuce, które

można odnaleźć w zbiorach prezentowanych w MNP. Zajęcia okazały się niezwykle inspirujące do twórczego myślenia o tekstach ikonicznych oraz pomogły poszerzyć zakres interpretacji dzieł sztuki o bogate konteksty historyczne, społeczne, filozoficzne i literackie.

W ofercie MNP znajduje się jeszcze jedna propozycja związana z upowszechnianiem edukacji muzealnej – są to *Konsultacje*, mające mniej zobowiązujący przebieg i adresowane do nauczycieli wychowania przedszkolnego. To indywidualne spotkania pedagoga z pracownikiem Działu Edukacji Muzeum, na których omawiane są propozycje metodyczne i organizacyjne samodzielnego przeprowadzenia lekcji muzealnej z najmłodszymi widzami.

## Nowe seminaria dla nauczycieli

W odpowiedzi na liczne prośby pedagogów postanowiliśmy zaproponować zajęcia poświęcone epokom w sztuce. Pod hasłem ***Ze sztuką przez wieki. Epoka, twórca, dzieło*** na spotkaniach omawiane będą wybrane obiekty ze zbiorów MNP, ze szczególnym uwzględnieniem dzieł charakterystycznych dla danego czasu. Będzie to okazja do powtórzenia (w porządku chronologicznym) i poszerzenia wiedzy o epokach i stylach w sztuce z przywołaniem współczesnego kontekstu. Uczestnicy uzyskają narzędzia metodyczne pomocne w kreatywnym



fol. Małgorzata Baehr-Ceranek

Seminarium: GALERIA MOTYWÓW. Spotkanie z dziełem sztuki w Muzeum Narodowym w Poznaniu, Obraz Jacka Malczewskiego, *Eloë z Ellenai*, 1908 – 1909,

Podczas seminarium  
**Wolność kocham  
i rozumiem**  
odejdziemy  
od klasycznego  
rozumienia  
patriotyzmu  
i wolności.  
Spróbujemy  
te pojęcia  
przeddefiniować.  
Przedmiotem  
interpretacji będą  
m.in. dzieła  
J. Malczewskiego,  
J. Brandta oraz  
sztuka kobiet  
XX wieku.

wykorzystaniu zasobów MNP podczas zajęć lekcyjnych.

W tym roku nie mogło też zabraknąć cyklu poświęconego rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości. Podczas seminarium zatytułowanego **Wolność kocham i rozumiem** odejdziemy od klasycznego rozumienia patriotyzmu i wolności. Spróbujemy te pojęcia przeddefiniować i poszerzyć. Z jednej strony skupimy się na deszyfrowaniu idei niepodległościowych, a z drugiej przeanalizujemy formalne i treściowe zabiegi twórców, którzy poszukując wolności artystycznej, odrzucili obowiązujące konwencje. Przedmiotem aktywności interpretacyjnej w czasie warsztatów będą m.in.: dzieła polskich romantyków, symbolizm Jacka Malczewskiego, historyzm Józefa Brandta oraz sztuka kobiet tworzących w drugiej połowie XX wieku.

Przygotowując semina, zawsze staramy się włączyć w nie wystawy czasowe, które pozwalają poznać obiekty niedostępne na co dzień w MNP. **Sztuka zainfekowana** to tytuł trzeciej propozycji. Spotkania toczyć się będą wokół tematu choroby obecnej w życiu artysty i w jego sztuce. Pierwsze zajęcia, za pomocą retrospektywnego ujęcia tego motywu, wprowadzą uczestników do tematu, wokół którego dr Agnieszka

Skalska zbudowała wystawę. Podczas ćwiczeń zwrócimy uwagę na aspekt artystyczny, etyczny i wychowawczy tego problemu. Drugie spotkanie, poprzez analizę i interpretację wybranych obiektów (oprócz zbiorów MNP zostaną zaprezentowane prace, m.in.: Katarzyny Kozyry, Tomasza Tatarczyka czy Joanny Rajkowskiej), pozwoli odkryć różnorodność form i sposobów przedstawiania tego tematu. Spróbujemy wspólnie odpowiedzieć sobie na pytanie: W jaki sposób sztuka, podejmując temat choroby, przełamuje stereotypy i odkrywa różnorodne postawy wobec wykluczenia, inności i ułomności?

Zajęcia przygotowane we współpracy z Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli pozwalają wzbogacić warsztat pracy wykładowców przedmiotów humanistycznych o dodatkowe treści i umiejętności w zakresie analizy i interpretacji dzieła sztuki. Są także okazją do skonfrontowania różnorodnych sposobów wykorzystania i reinterpretowania popularnych motywów przez artystów różnych epok. Na seminariach nauczyciele poznają też możliwości wykorzystania edukacji muzealnej w procesie wychowawczym.

Mamy nadzieję, że również w tym roku skorzystacie Państwo z naszej wspólnej oferty. Serdecznie zapraszamy!

# Superbohaterka

## Aniela Tułodziecka

Nowy rok szkolny w Bramie Poznania to nowe tematy dotyczące współczesnego rozumienia pojęć: niepodległość, patriotyzm czy obywatelskość. Na jednym z zajęć przybliżamy postać Anieli Tułodzieckiej.



**Joanna Jaźwińska**

nauczycielka języka polskiego  
w jednej z poznańskich  
szkół podstawowych,  
edukatorka w Bramie Poznania;  
pomysłodawczyni i autorka scenariusza  
*Superbohaterka*

**Anna Mieszala:** Zdaje się, że Aniela Tułodziecka nie jest specjalnie znana mieszkańcom Poznania, a ty postanowiłaś okrzyknąć ją superbohaterką. Dlaczego?

**Joanna Jaźwińska:** Działa to trochę na zasadzie wezwania do redefinicji pewnych pojęć. W okolicach 11 listopada opinię publiczną od lat rozgrzewają dwa tematy – pierwszy, mówiąc językiem popkultury, to odwieczny *beef*, spór o to, czy więcej osób zrzesza #teamPiłsudski czy #teamDmowski. To coroczne próby przekrzywienia oponentów, jakby od tego, na czyją stronę przechyli się języczek tej patriotycznej wagi, zależało, jaką wartość będzie miała niepodległość. Drugi temat to Marsz Niepodległości. Tu z kolei pojawia się dyskusja, kim jest patriota, a kto definitywnie nim być nie może. Błędne koło. Tymczasem w niepodległościowym niebycie istnieją postaci, które mogłyby zmienić naszą optykę. Osoby prezentujące inny niż ten *mainstreamowy*, romantyczny model patriotyzmu – wcale nie mniej wartościowy, a może dużo bardziej aktualny. Jeden z polskich raperów, Adam Zieliński, znany bardziej jako Łona, który bardzo często podejmuje aktualne tematy, napisał kawałek o znamienym tytule *Sprawy wewnętrzne*. W konwencji *I have a dream* opisał piękną wizję patriotyzmu, która obywatela się „bez wezwań do trwania przy wzorcu,/ bez patosu, bez uniesień, bez łopotu proroków,/ bez tych licytacji na zasługi”. Tułodziecka wpisuje się w to idealnie. Mnie absolutnie urzekła swoim pozytywistycznym podejściem do sprawy niepodległości – wybrała żmudną pracę

u podstaw w zakresie edukacji. Razem z warciankami zorganizowała cały system pomocy, mając tylko – jakby to wyrazić dzisiejszym językiem – zasoby ludzkie. Ale właśnie te zasoby uważały za najważniejsze, dlatego obrały taki kierunek – kształcenie i opieka. W zaimprovizowanych warunkach wykształcić 850 dzieci? Przecież skala ich działań jest tak imponująca, że aż trudno w to uwierzyć. Dlatego pierwszy raz pomyślałam o niej, że jest bohaterką. „Warta” powstała w 1894 roku. To od początku do końca kobieca inicjatywa. Jeśli uświadomimy sobie, że w tym samym roku kobiety pierwszy raz mogły zacząć naukę na uniwersytecie, działalność warcianek staje się tym bardziej heroiczna. Same nie miały łatwego dostępu do „formalnej” edukacji – kształcone były na pensjach – a jednak chciały zadbać o wykształcenie innych. Niesamowite. I ostatnia rzecz – warcianki działają w cieniu mężczyzn. Zresztą do dziś tam pozostają, ale znalazły się osoby, które z tego cienia konsekwentnie będą je wyciągać.

**Lucyna Kaczmarkiewicz:** W jakich czasach żyła Tułodziecka?

**J. J.:** Tułodziecka przychodzi na świat w połowie XIX wieku i umiera w latach 30. wieku XX. Rodzi się więc w świecie romantyków, ale dorasta w rzeczywistości pozytywistycznych wartości. Ma 10 lat, gdy upada powstanie styczniowe, 41 lat, gdy zakłada „Wartę” i 65, gdy Polska odzyskuje niepodległość. Ciekawe czasy.

**L. K.:** Oprócz tego, że dowodziła warciankami, prowadziła również pracownię krawiecką. Czy twoim zdaniem te dwa zajęcia się ze sobą uzupełniały?

**J. J.:** Prowadzenie tak niepozornej działalności z pewnością było świetnym kamuflażem – przewodniczyć wielkiej organizacji funkcjonującej pod nosem zaborców i nie wzbudzać podejrzeń? Pracownia krawiecka mogła w tym pomóc.

**L. K.:** W 1899 roku warcianki zorganizowały pierwszy kongres kobiet w Poznaniu. Były bardzo zdeterminowane, bo przecież musiały mieć pewność, że nie zostanie on dobrze odebrany przez władze, a także społeczeństwo.

**J. J.:** Biorąc pod uwagę, że prawa wyborcze kobiety uzyskały dopiero 19 lat później, a wspomniane wyżej pierwsze polskie studentki jeszcze nie zdążyły skończyć nauki, trzeba przyznać, że inicjatywa ta była bardzo odważna. Ale pamiętając o skali działań warcianek i ich charakterze (odrzucenie powszechnej idei „męskiego patrona”), szczególnie to nie dziwi. Te kobiety były prekursorami wielu działań, przecierały szlaki, porywały się na rzeczy dotąd niemożliwe lub trudne do wyobrażenia. Przez lata udawało im się zręcznie pokonywać władze, do opinii społeczeństwa – przekonane o wartości swojej pracy i przyświecających jej ideach – podchodziły ze zdroworozsądkowym dystansem.

**L. K.:** Tułodziecka wraz ze swoimi towarzyszkami przyczyniły się do zmiany postrzegania statusu i roli kobiet. Wówczas mówiono o nich „rozczochrane feministki”. Gdyby ich działalność przenieść w czasy współczesne, jakby je dziś postrzegano?

**J. J.:** To sprawa bardzo złożona, bo jak zawsze zależy od punktu widzenia. Obecnie w Polsce żywo dyskutuje się o kwestii kobiecej, co – jak widać – wciąż wzbudza wiele kontrowersji. Wątpię jednak, żeby znalazł się ktokolwiek, kto ich pracę próbowałby zdyskredytować. Działy na zbyt dużą skalę i robiły zbyt wartościowe rzeczy. Ale taka sytuacja byłaby niezwykle emocjonująca: jak przywiązane do wartości religijnych i narodowych warcianki, nazywane „rozczochrany feministkami”, odnalazłyby się w Polsce A.D. 2018, gdzie deklaracja, po której stronie się opowiadasz, jest dla niektórych dużo bardziej wartościowa niż podejmowane działanie.

**L. K.:** Warcianki Tułodzieckiej skupiały się na uczeniu dzieci języka polskiego. A co byłoby ich priorytetem dzisiaj? Jakie luki w uczeniu dzieci współcześnie by dostrzegły?

**J. J.:** Sądzę, że – jako wizjonerki i osoby, które dostrzegały rodzące się potrzeby edukacyjne – skupiłyby się na umiejętnościach społecznych. Na kształtowaniu umiejętności współpracy, empatii, czyli na tym, co w dużej mierze zadecydowało o ich niebywałym sukcesie. Pewnie duży nacisk kładłyby również na krytyczne myślenie. Czy bez tego „Warta” w ogóle by powstała? Czy byłoby to możliwe bez refleksyjnego podejścia do wielkich patriotycznych haseł, które w XIX wieku doprowadziły do spektakularnych klęsk? Weryfikuj, współpracuj, współodczuwaj – właśnie opracowałam ich współczesną edukacyjną koncepcję.

**A. M.:** W jaki sposób współcześnie Tułodziecka może inspirować dzieci? Co ma wspólnego jej życiorys z dzisiejszymi doświadczeniami młodych?

**J. J.:** Wskazałabym na dwie rzeczy. Po pierwsze, Tułodziecka jest przeciwwagą dla romantycznej wizji patriotyzmu, która dla dużej części młodych jest obca. Doceniają jej wartość w danym czasie historycznym – w czasie wojny, powstania warszawskiego, ale jak przyłożyć go do współczesności? Oni czują ten anachronizm i są nieco zagubieni, a jednocze-

śnie mają ogromną potrzebę identyfikacji i przynależności. Tułodziecka pokazuje inną drogę, którą warto prześledzić. Udowadnia wartość współpracy, kreatywności, odpowiedzialności, organizowania się, ruchów obywatelskich, oddolnych – a to przecież samo życie! Po drugie – jeśli się zagłębimy nieco w życiorys Tułodzieckiej, możemy odkryć wskazówki, co robić, by osiągnąć sukces, jakie cechy nas do tego przybliżają. Jej historia mówi nam: nie musisz być majętna/majętny, potężny/potężna, nie musisz mieć na starcie wielkich wpływów, koneksji. To twoja postawa decyduje o tym, czy dokonasz wielkich rzeczy. Niewielka, niepozorna krawcowa, która na pierwszy rzut oka nie wyróżniała się absolutnie niczym, nawet mówiła cicho, zakłada i przez 27 lat przewodniczy towarzystwu, które kształci dzieci, zapewnia im opiekę, jednocześnie chroniąc narodowe dziedzictwo. Przecież gdyby taka historia dostała się w ręce Stana Lee, mielibyśmy gotową komiksową superbohaterkę.

**Rozmawiały:** Lucyna Kaczmarkiewicz i Anna Mieszala, specjalistki ds. edukacji w Centrum Turystyki Kulturowej TRAKT (operator Bramy Poznania i Traktu Królewsko-Cesarskiego w Poznaniu).



Rys. Agnieszka Zaprzalska; Fundacja Kochania Poznania, [www.kochamy.poznan.pl](http://www.kochamy.poznan.pl)

# Co wpływa na nasze postawy i oceny

**Dlaczego kelnerzy mają taką dobrą pamięć? Co sprawia, że czujemy silną więź ze stworzonym samodzielnie dziełem? Dlaczego przypisujemy szczególną wartość temu, co w danym momencie jest w centrum naszej uwagi?**



**dr Magdalena Marzec-Józwicka**

adiunkt w Instytucie Filologii Polskiej KUL,  
nauczycielka języka polskiego w liceum i gimnazjum;  
dydaktyk przygotowująca do pracy  
przyszłych nauczycieli polonistów,  
autorka artykułów metodycznych oraz książek  
*Mitość i gimnazjaliści. Praca z tekstem kulturowym na  
lekcjach języka polskiego w gimnazjum* (Lublin 2009)  
i *Między partnerstwem a mistrzostwem.  
Nauczyciel polonista  
we współczesnej szkole* (Lublin 2017)



**kpt. Tomasz Korczyński**

kapitan Szuby Więziennej, absolwent psychologii KUL,  
starszy psycholog Działu Penitencjarnego  
Zakładu Karnego w Opolu Lubelskim;  
koordynator ds. wymiany doświadczeń  
pomiędzy funkcjonariuszami  
Polskiej i Norweskiej Szuby Więziennej;  
prowadzi działania edukacyjno-korekcyjne  
wobec sprawców przemocy w rodzinie

Odpowiedź na wszystkie te pytania tkwi w efektach. One wpływają na nasze postawy i zachowania. Znamy je z psychologii, ale z powodzeniem wykorzystujemy także w dydaktyce. Dotyczą poznawania uczniów, budowania z nimi relacji, motywowania ich do pracy na lekcjach i w domu, a nawet procesu oceniania. Warto poznać kilka z nich.

## 1. Efekt Zeigarnik

Nazwa tego efektu pochodzi od nazwiska rosyjskiej psycholog Blumy Zeigarnik, a jego historia sięga lat 20. XX wieku. Spożywając posiłek w wiedeńskiej restauracji, Zeigarnik zauważyła, że kelnerzy lepiej pamiętają treść zamówień jeszcze niezrealizowanych. Sprawa była na tyle intrygująca, że badaczka postanowiła ją wyjaśnić. Przeprowadziła badania na swoich studentach i przekonała się, że ci zapamiętywali znacznie więcej, kiedy przerywała im wykonywanie zadań. Jednocześnie zauważyła, że odczuwali silną potrzebę ich ukończenia<sup>1</sup>. Efekt Zeigarnik w dydaktyce szkolnej oznacza motywowanie uczniów do tego, by rozpoczęli wykonywanie danego zadania, nawet jeśli wydaje im się trudne. Jeśli zrealizują choćby pewne czynności i włożą w nie wysiłek, będą chcieli dokończyć

to, w co już częściowo się zaangażowali. Okazuje się bowiem, że ludzie generalnie lubią dokończyć to, co rozpoczęli. O niedokończonym zadaniu częściej myślą, zastanawiają się nad kolejnymi etapami jego wykonania, chcą się przekonać, czy sobie poradzą. Są także ciekawi wyników swojej pracy.

## 2. Efekt IKEA

Nazwa efektu została utworzona na cześć popularnej szwedzkiej firmy, produkującej m.in. meble do samodzielnego montażu, w celu podkreślenia wprost proporcjonalnej zależności pomiędzy wysiłkiem włożonym w pracę a postrzeganiem jej wartości<sup>2</sup>. Efekt ten na gruncie szkolnym oznacza przede wszystkim wykorzystywanie w pracy z uczniami metod działań praktycznych, których realizacja spoczywa przede wszystkim na nich. Wykonanie zadania wymaga od nastolatków osobistego zaangażowania się, a jego rezultat jest zależny od ich chęci i wkładu pracy. Uczniowie bardziej doceniają to, co wykonali samodzielnie (np. projekt, makietę, grę planszową, prezentację na dany temat, film), nad czym naprawdę musieli się natrudzić (np. dokonanie samodzielnej analizy tekstu literackiego), pracując samodzielnie lub w zespole.

<sup>1</sup>Zob. R. Cialdini, *Pre-swazja. Jak w pełni wykorzystać techniki wpływu społecznego?*, Sopot 2017, s. 120-121.

<sup>2</sup>Zob. K. Bocian, *Na czym polega „efekt IKEA”?*, <http://badania.net/na-czym-polega-„efekt-ikei/> [dostęp: 20.07.2018].



### 3. Efekt aureoli

Efekt ten, znany też jako efekt Galatei oraz efekt nimbu, wiąże się z przypisywaniem ludziom atrakcyjnym fizycznie pozytywnych cech, niezależnie od tego, czy w rzeczywistości takie posiadają. Osoba raz uznana za np. inteligentną, pracowitą i przebojową, jest tak stale przez nas postrzegana, niezależnie od tego, czy okazuje się taka w działaniu. Świadomość występowania efektu aureoli, nazywanego w dydaktyce również efektem halo, obliuguje do dokładnego poznania uczniów (ich cech, potrzeb, możliwości, zdolności, ale też ograniczeń i dysfunkcji) przed wydaniem na ich temat opinii. To wymaga czasu. Pierwsze wrażenie, jakie wywierają, powinno być zawsze przyjęte ze spokojem i dystansem.

### 4. „Pay attention”

Efekt ten jest związany z koncentracją uwagi. Okazuje się, że ludzie przypisują większe znaczenie sytuacjom, osobom, zachowaniom czy zdarzeniom, które przyciągają ich uwagę, zaciekawiają, inspirują do działania lub poszukiwania odpowiedzi na pytanie „dlaczego?”. Wykorzystując ten efekt w pracy z uczniami, musimy pamiętać o konieczności świadomego ukierunkowywania ich uwagi na najważniejsze, naszym zdaniem, elementy zajęć. Mogą to być: temat lekcji, omawiany tekst czy zagadnienie, nad którymi pracują. Kierujemy uwagę młodych ludzi za pomocą odpowiednich sformułowań (np. intrygujących pytań, zagadek, historyjek z życia, przykładów), gestów, stawianych przed nimi problemów. Pomocne okazuje się też odpowiednie urządzenie sali lekcyjnej (np. ustawienie stolików i krzesel, rozmieszczenie środków dydaktycznych).

### 5. Efekt Pigmaliona

W nauczaniu ważna jest nasza postawa. Jeżeli uczniowie nas lubią i wierzą, że kierujemy się ich dobrem, mamy

szansę wydobyć z nich to, co wartościowe. Takie przeświadczenie, zidentyfikowane przez socjologa Roberta Mertona, który zauważył, że ludzie często zachowują się tak, jakby chcieli tego inni, nosi nazwę efektu Pigmaliona albo samospelniającej się przepowiedni<sup>3</sup>. Jeśli wyobrazimy sobie ucznia jako osobę mądrą, kompetentną i refleksyjną i zaczniemy go w taki sposób traktować, ten po prostu taki się stanie. Stawiając uczniom wysokie wymagania, powodujemy, że i oni zaczynają więcej od siebie wymagać, bardziej się starają, podejmują ryzyko związane z nauką. Jeśli chcemy zmobilizować młodych ludzi do pracy, powinniśmy eksponować ich mocne strony, zdolności oraz predyspozycje, pomagać im dorastać, tak by stawali się silniejsi, bardziej niezależni, mieli większe zaufanie do siebie i swoich możliwości. Pamiętajmy, że dobry wychowawca przygląda się swoim uczniom na tyle wnikliwie, że potrafi dostrzec iskrę, której nikt inny nie zauważył.

### 6. Efekty oceniania

Ocenianie określane jest najbardziej zaniedbaną dziedziną dydaktyki<sup>4</sup>. Często prezentujemy wobec niego negatywne postawy, przejawiające się np. niesystematycznością w stawianiu ocen lub wprowadzaniem na lekcjach niepotrzebnej rywalizacji. Obok nich pojawia się pojęcie tzw. pułapek oceniania. Ich uporządkowania dokonał Bolesław Niemierko, dzieląc pułapki na trzy grupy efektów.

Pierwsza z nich to tzw. **efekty serii**, wynikające z kolejności uzyskiwania informacji o uczniu. W jej skład wchodzi m.in.: efekt pierwszeństwa (zdanie o podopiecznym kształtowane jest na podstawie pierwszej opinii, jaka do nas na jego temat dotarła), efekt świeżości (to, co dotarło do nas jako ostatnie, wpływa na ocenę ucznia), efekt kontrastu (to, co odróżnia ucznia od otoczenia, decyduje o jego postrzeganiu i naszej ocenie) czy efekt diabelski (pro-

wadzi do ogólnego potępienia kogoś, kto wykazał się jedną cechą negatywną, np. okazał się spóźnialski).

Druga grupa pułapek to tzw. **efekty kulturowe**, związane z wpływem norm społecznych na oceniającego. Tworzą ją m.in.: efekt płci (tendencja do lepszego oceniania uczniów przez kobiety nauczycielki i uczennic przez mężczyzn nauczycieli), efekt etniczny (uzależnienie oceny od pozycji społecznej ucznia), efekt optymizmu (podnoszenie ocen uczniów związane z chęcią zmotywowania samego siebie i podwyższania wyników własnej pracy), efekt negatywizmu (pragnienie wstrząśnięcia uczniami za pomocą niskich ocen) oraz efekt nastroju (stawianie ocen uwarunkowane ogólnym stanem naszego organizmu i przeżyciami).

Ostatnia grupa pułapek oceniania nosi nazwę **efektów niedostatku informacji**, które najczęściej wynikają z ograniczeń procedury oceniania. W jej skład wchodzi: efekt potwierdzania (utrzymywanie podjętej wcześniej opinii o ocenie wbrew nowym faktom), efekt ostrożności (trzymanie się środka skali, strach przed wystawieniem wysokiej lub niskiej oceny) oraz efekt pośpiechu (brak czasu na wystawienie przemyślanej oceny)<sup>5</sup>.

W ocenianiu funkcjonują także **efekt samospelniającego się proroctwa** (postępy uczniów kształtują się na poziomie stosownym do tego, czego się po nich spodziewamy) oraz **efekt skamieniałych oczekiwań** (nie zmieniamy swoich oczekiwań w stosunku do ucznia, pomimo pogorszenia się lub polepszenia jego osiągnięć).

Z powyższych przykładów wynika, że czasem obserwacje, jakie czynimy w codziennym życiu, oraz wiedza i doświadczenie, jakie zdobywamy w kontakcie z drugim człowiekiem, są punktem wyjścia do działań prowadzonych przez nas w ramach procesu dydaktyczno-wychowawczego.

<sup>3</sup> Zob. więcej na ten temat: *Efekt Pigmaliona – samospelniające się proroctwo*, <https://www.odkrywamyzakryte.com/efekt-pigmaliona/> [dostęp: 07.08.2018].

<sup>4</sup> Zob. B. Niemierko, *Ocenianie porażką edukacji?*, [w:] *Między oceną szkolną a dydaktyką. Bliżej dydaktyki*, Warszawa 1997.

<sup>5</sup> Zob. więcej na ten temat: B. Niemierko, *Kształcenie szkolne. Podręcznik skutecznej dydaktyki*, Warszawa 2007.

# Pokonać stres

**Stres stanowi odpowiedź na potencjalnie zagrażającą sytuację i może mieć charakter motywacyjny, jednak nadmierny poziom napięcia lub powtarzające się reakcje stresowe fatalnie wpływają na funkcjonowanie ciała i umysłu.**



**Żaneta Garbacz**

psycholog, realizuje zajęcia na kierunku Psychologia w Biznesie w Wyższej Szkole Bankowej w Poznaniu; zajmuje się tematyką radzenia sobie ze stresem oraz funkcjonowaniem człowieka w kontekście zawodowym

Stres w pracy nauczycieli ma swoją specyfikę. Jak wynika z danych uzyskanych przez badacza przeciętna zawodowego, S. Korczyńskiego (2014), najbardziej stresogenną dla tej grupy zawodowej okazuje się opinia społeczna, która odbiera nauczycieli jako grupę uprzywilejowaną. Pomijany jest fakt, iż praca ich nie kończy się wraz z opuszczeniem klasy, ale obejmuje szereg innych obowiązków. Napięcie wzbudzają także niskie pobory, brak możliwości awansu, spadek uznania dla zawodu. Niepokój wybudzają uciążliwości fizyczne, obciążenie psychiczne, które objawia się w zatartej granicy pomiędzy czasem pracy a czasem prywatnym. Nie sposób również pominąć napięcia wynikającego z sytuacji konfliktowych<sup>1</sup>. Warto przede wszystkim zdawać sobie sprawę, że napięcie psychiczne nauczyciela generuje niepożądane skutki u uczniów.

## Teoria transakcyjna

Jak zatem zachować optymalny poziom stresu w tak wymagającej sytuacji zawodowej? Aby podjąć efektywne działania, warto na początek zagłębić się w mechanizm samego stresu. Już Epiktet pisał, że „to nie rzeczy tak bardzo niepokoją człowieka, lecz wyobrażenie o nich”. Na takim właśnie założeniu opiera się transakcyjna teoria stresu, która podnosi niezwykle istotną kwestię – stres nie pochodzi jedynie z bodźców środowiskowych, ale

także z ich oceny. Ta sama duszna, źle wyposażona klasa może zostać zignorowana jako potencjalny stresor lub wprowadzić nauczyciela w stan zdenerwowania. Stres pojawia się więc, gdy sytuacja oceniona zostaje jako istotna, stanowiąca wyzwanie lub zagrożenie, a możliwości poradzenia sobie z nią są nikłe. Co ważne, ocena taka ma często charakter nawykowy, a nabyte już przyzwyczajenia nie poddają się łatwo ponownej modyfikacji. Warto zatem zachować czujność oraz być gotowym do bieżącej weryfikacji pojawiających się sygnałów, zadawać sobie pytanie, czy poziom napięcia jest adekwatny do zaistniałej sytuacji? Należy jednak podkreślić, iż unikanie myślenia katastroficznego na rzecz łagodnej interpretacji traktować należy jako narzędzie do obniżenia napięcia, stabilizacji umożliwiającej dalsze działania i ograniczającej konsekwencje stresu. W żadnym wypadku nie powinno prowadzić do wniosku, niż myślenie pozytywne może zastąpić właściwe warunki w miejscu pracy<sup>2</sup>.

## Reakcje pod kontrolą

Niezależnie od tempa zmian i możliwości poprawy warunków, główną troską pozostaje stan fizyczny i psychiczny nauczyciela. Radzenie sobie ze stresem, jak wynika z badań, jest nieomal codzienną koniecznością dla wielu pracowników dydaktycznych. Mimo zwiększającej się stale świadomości społecznej, wciąż napotkac

<sup>1</sup>S. Korczyński, *Stres w pracy zawodowej nauczyciela*, Wydawnictwo Impuls, Kraków 2014.

<sup>2</sup>R. Kretschmann i in., *Stres w zawodzie nauczyciela*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk, 2004.



fol. Ewelina Fordorńska

By chronić zdrowie, warto aktywnie podchodzić do stresu. W dużej mierze zależy on od nas samych.

Według Epikteta to nie rzeczy tak bardzo niepokoją człowieka, lecz wyobrażenie o nich. Oznacza to, że stres nie pochodzi jedynie z bodźców środowiskowych, ale także z ich oceny.

można przekonanie, iż nie posiadamy kontroli nad doświadczanym stresem<sup>3</sup>. Bywa, że nie jesteśmy świadomi napięcia naszego własnego ciała, trudno nam zlokalizować przyczyny różnych dolegliwości. Tymczasem warto zauważyć, iż stanu odprężenia można się nauczyć i przywołać wtedy, kiedy jest nam potrzebny – rozluźnienie mięśni jest dla organizmu sygnałem, że wszystko w porządku. Zbyt intensywna reakcja organizmu może wówczas zostać wyciszona, a my odzyskujemy kontrolę i jesteśmy gotowi do podejmowania bardziej efektywnych środków zaradczych.

### Sztuka relaksacji

Jedną z grupy ćwiczeń bazującą na wspomnianej zależności jest progresywna relaksacja Jacobsona. Polega ona na kolejnym napinaniu i rozluźnianiu określonych partii mięśni. Pierwsza korzyść z ćwiczenia zawiera się w uświadomieniu sobie różnicy pomiędzy stanem napięcia a stanem odprężenia – dla części osób nie zawsze różnica ta jest od razu oczywista. Odprężający charakter ćwiczenia przejawia się także na poziomie psychicznym. Pobudzające impulsy, które biegną od mięśni przez twój siatkowy aż do mózgu, zostają bowiem ograniczone, czemu towarzyszy poczucie spokoju, opanowania, siły i dobrego samopoczucia.

Technika ta jest warta wypróbowania nie tylko z uwagi na powszechność i dostępność w sieci, ale także dlatego, iż nie wymaga ona dużego stopnia koncentracji. Jest to szczególnie warte uwagi w przypadku osób początkujących. Osiągnięcie skupienia i poddanie się autosugestii, co jest elementem wielu technik relaksacyjnych, może bowiem początkowo stanowić problem dla osoby, która pragnie się odprężyć.

Pracę ze stresem na poziomie bieżącej oceny sytuacji oraz techniki służące odprężeniu warto uzupełnić o wiedzę z zakresu radzenia sobie z poczuciem psychicznego obciążenia pracą. Jak podają źródła, ponad połowa badanych nauczycieli skupia swoje myśli wokół pracy w czasie wolnym. Niekorzystny wpływ zatarcia granicy pomiędzy życiem zawodowym a prywatnym jest oczywisty. Rozdzielenie czasu pracy i skupienie na odpoczynku w czasie wolnym może być trudne, jest jednak niezbędne dla zachowania psychicznego i fizycznego dobrostanu.

By chronić własne zdrowie i motywację, warto aktywnie podchodzić do stresu i pamiętać, iż nie pozostaje on jedynie domeną otaczającego nas świata, ale w dużej mierze zależy od nas samych.

<sup>3</sup>P. Zieliński, *Relaksacja w teorii i praktyce psychologicznej*, Wydawnictwo im. Stanisława Podobińskiego Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. Częstochowa, 2011

# Od grosika do złotówki

**Grosikowy projekt stwarza warunki, w których dzieci twórczo się aktywizują, zdobywają wiedzę i doświadczenie, korzystając ze wszystkich zmysłów. W naturalny sposób pobudzane są do stawiania pytań, szukania rozwiązań i wysuwania wniosków.**



**Iwona Bakalarska**

„Nauczyciel na Medal 2017” w powiecie kościańskim, pracuje jako nauczycielka edukacji wczesnoszkolnej, wykłada na wyższej uczelni, jest animatorką edukacji II stopnia, autorką publikacji naukowych oraz innowacji pedagogicznych.

Głównym celem wychowania jest wszechstronny i harmonijny rozwój osobowości każdego dziecka. Mając na uwadze takie podejście, szukałam projektów, które mogłyby wesprzeć dziecięcy rozwój, a jednocześnie wzbogacić mój warsztat pracy. Tego rodzaju przedsięwzięciem okazał się projekt „Od grosika do złotówki”. Realizowany jest przez Fundację Młodzieżowej Przedsiębiorczości, a za cel stawia przede wszystkim wykształcenie u dzieci zasad szeroko pojętego bezpieczeństwa, również finansowego, a także zdrowego stylu życia. Projekt odpowiada wymaganiom określonym w podstawie programowej pierwszego etapu kształcenia i wspiera nowoczesną, efektywną metodykę nauczania. Do jego realizacji nauczyciel otrzymuje zestaw scenariuszy, gry, materiały do ćwiczeń oraz pomoce dla uczniów. Dodatkową atrakcją, a zarazem klasową maskotką, jest pacynka – wiewiórka, która staje się dla uczestników zajęć dobrym duszkiem.

## Grosikowe wędrówki

Podczas trwania projektu dzieci przemierzają Galaktykę za pomocą własnoręcznie wykonanych statków kosmicznych. Ich przewodnikiem jest Grosik. Każda planeta niesie coś nowego do rozwiązania, czasami trudnego, a czasami śmiesznego. Nad wszystkim czuwa parasol bezpieczeństwa, pod który zawsze można się schować.

Grosikowy projekt stwarza warunki, w których dzieci twórczo się aktywizują,

zdobyczą wiedzę i doświadczenie, korzystając ze wszystkich zmysłów. W naturalny sposób pobudzane są do stawiania pytań, szukania rozwiązań i wysuwania wniosków.

Każde zajęcia rozpoczynają się wspólną piosenką, a następnie dzieci realizują różnorodne zadania związane z daną planetą, a także grają w gry. Podczas realizacji zadań stosowane są metody pobudzające myślenie twórcze. Dzieci współdziałają ze sobą, dzielą się swoją dotychczasową wiedzą, uczą się jedne od drugich, czują się odpowiedzialne za zadania, które mają wykonać, a jednocześnie świetnie się bawią. Wszystko to integruje zespół klasowy. Natomiast gry „Bezpieczne wędrówki – Bilet do teatru” czy „Grosikowe wędrówki nie tylko po świecie gotówki” są bardzo dobrą okazją do podsumowania i utrwalenia zdobytych wiadomości oraz umiejętności. Dodatkowo praca w grupach wymaga od dzieci respektowania przyjętych zasad porozumiewania się, kultury mówienia, formułowania własnych opinii, tolerancji wobec drugiej osoby, zdawania sobie sprawy z faktu, że inni mogą mieć swoje odmienne zdanie na dany temat. Nieocenioną wartością uczestnictwa w projekcie jest też nabieranie pewności siebie, zwłaszcza przez dzieci nieśmiałe.

## Urok konkursów

Oprócz zajęć nie bez znaczenia są organizowane w ramach projektu konkursy. Stają się one motywacją dla



for. Iwona Bakalarska

Dzięki współpracy z rodzicami udało się zrealizować przejażdżkę bryczkami. Zajęcia w łączeniu z przyrodą są dla dzieci wspaniałym przeżyciem.

Projekt stwarza warunki, w których dzieci twórczo się aktywizują, zdobywają wiedzę i doświadczenie, korzystając ze wszystkich zmysłów. Pobudzane są do stawiania pytań, szukania rozwiązań i wysuwania wniosków.

dzieci do ponoszenia wysiłku, który przynosi poczucie sukcesu. Z jednej strony jest więc poczucie zwycięstwa, z drugiej realne nagrody. Dzięki zwycięskim miejscom w kolejnych edycjach konkursu „Grosikowa Gazetka” wzbogaciła się nasza klasowa biblioteka. Konkurs ten polega na comiesięcznym zaprezentowaniu zdjęć i opisów różnych form aktywności uczniów. Z kolei konkurs „Z Grosikiem do banku” pozwala na utrwalenie zdobytych wiadomości dzięki atrakcyjnemu zadaniu, jakim jest wykonanie komiksu, ukazującego rolę i funkcję tytułowej instytucji.

Bardzo dużo radości przysparza dzieciom wspólne świętowanie sukcesu. Otwieramy wówczas „Stodką szafę” i pałaszując stodycze, tworzymy krąg, w którym dyskutujemy, analizujemy nasze mocne strony oraz planujemy, co zrobić, żeby było jeszcze lepiej.

### **Współpraca z rodzicami**

Jednym z warunków pomyślnej realizacji całego przedsięwzięcia jest przekonanie rodziców do współpracy w ramach projektu. Dzieci otrzymują po zajęciach kartę zadań domowych z naklejką „Porozmawiaj ze mną...”, np.: o tym, w jaki sposób zabezpieczamy pieniądze, o wpływie reklamy na nasze zakupy czy jak racjonalnie wydawać pieniądze w czasie wakacji. Jest to forma zmobilizowania rodziców

do podejmowania w domu ważnych tematów w rozmowie z dzieckiem. Często rodzice sami wychodzą też z propozycjami uatrakcyjnienia zajęć. Dzięki ich zaangażowaniu udało się zorganizować wycieczkę na farmę, przejażdżkę bryczkami, gościli u nas również osoby związane z różnymi zawodami, m.in. pielęgniarka, policjant, stomatolog, dietetyk, ekspedientka, leśnik, urzędnik. Włączenie rodziców do realizacji projektowych zadań pozwala na dwustronną wymianę informacji o dziecku, jego sukcesach, słabościach, możliwościach przezwyciężania trudności. Jednocześnie wspólne działania budują przyjazną atmosferę w klasie, a rodzice czują się rzeczywistymi partnerami w procesie dydaktycznym szkoły.

### **Rozwój zawodowy nauczyciela**

Warto również wspomnieć o wpływie projektu na pracę nauczyciela, który zostaje wyrwany z codziennej rutyny i zmobilizowany do metodycznej kreatywności. Jego zadaniem jest wyzwianie u dzieci postaw twórczych, pomysłowości w myśleniu oraz działaniu. Nowe sytuacje dydaktyczne dają możliwość lepszej obserwacji zespołu klasowego, refleksji nad realizacją podstawy programowej, ewaluacji pracy. Zawiązuje się niesamowita więź z dziećmi, które mają poczucie, że ich wychowawca daje im autentyczne wsparcie w osiąganiu sukcesów.

# Film w edukacji

**Rekomendowana książka uświadamia, na jak wiele sposobów można pracować z filmem w wymiarze formacyjnym.**



**dr Patrycja Wesołowska**

starszy wykładowca w Zakładzie Podstaw Wychowania i Opieki,  
Wydział Studiów Edukacyjnych UAM  
w Poznaniu;  
pedagog w Zespole Poradni  
Psychologiczno-Pedagogicznych nr 1  
w Poznaniu

Książka „Film w edukacji i profilaktyce. Na tropach psychologii w filmie” pod redakcją Agnieszki Skorupy, Michała Broła i Patrycji Paczyńskiej-Jasińskiej składa się z trzech części: *Między fikcją i rzeczywistością*, *Film w działaniach edukacyjnych* i *Film w działaniach profilaktycznych*. Autorzy artykułów to naukowcy, a przy tym pasjonaci kina, animacji, teatru, niekiedy również praktycy będący bardzo blisko rzeczywistości filmowej.

## Obraz wart tysiąca słów

Korzystanie z filmów w edukacji i profilaktyce to wyzwanie, ale również szansa na przekazywanie ważnych treści w niecodzienny sposób. Przytoczone w książce chińskie przysłowie mówi, że jeden obraz wart jest więcej niż tysiąc słów. Film nie tylko pobudza do refleksji, uruchamia emocje, wyzwała działania. Buduje także poczucie więzi z ludźmi wspólnie oglądającymi film, ale wytwarza też swoiste połączenie, relację pomiędzy widzem a bohaterem filmu. Oglądanie filmu, a w zasadzie jego doświadczenie, daje nam możliwość uczestnictwa w czyjejś historii. A jak piszą Katarzyna i Jakub Krasoń, potrzebujemy uczestniczyć w życiu innych, ważne są dla nas ich opowieści. Autorzy powołując się na Brunera, twierdzą, iż *opowiadanie sobie historii jest najwcześniejszym i (...) najbardziej naturalnym/przyrodzonym człowiekowi sposobem organizacji doświadczenia i wiedzy.*

## Praktyczne wskazówki

„Film w edukacji” to niewątpliwie przydatna pozycja dla edukatorów, którzy postrzegają swoją pracę jako rozwijanie świata wewnętrznego wychowanków, uczniów, podopiecznych. Książka imponuje różnorodnością zawartych w niej informacji naukowych na temat filmu oraz psychologii, ale przede wszystkim oferuje w liczne opisy filmów i spisy polecanych ekranizacji. Czytelnicy mogą odnaleźć tutaj nie tylko tytuły filmów czy seriali, ale także informacje na temat organizowanych na świecie i w Polsce festiwali filmowych oraz portali zajmujących się edukowaniem poprzez film. Ponadto zyskają pomysły na wykorzystanie filmów m.in. w profilaktyce przemocy, dyskryminacji czy przestępczości.

Obcowanie z książką pozwala na lekkie, przyjemne i odkrywcze poszukiwania inspiracji do pracy z uczniami (starszych klas szkoły podstawowej i licealnej) oraz studentami. Można także rozważyć wykorzystanie rekomendowanych filmów w pracy z rodzicami w ramach wywiadówek czy warsztatów pogłębiających świadomość mechanizmów psychicznych i strategii wychowawczych.

# Wspomnienie

dr Łucjan Adamczewski (1939 – 2018)



W historii Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu, a właściwie instytucji poprzedzających jego działanie, jest wiele osób, które swoją pracą i zaangażowaniem uczestniczyły w tworzeniu wielkopolskiej oświaty, wspomagając rozwój zawodowy nauczycieli. Do takiego grona należał dr Łucjan Adamczewski.

Swoją pracę pedagogiczną rozpoczął w 1957 roku jako nauczyciel w szkole podstawowej, ale już w 1960 roku został kierownikiem sekcji wychowania fizycznego w Okręgowym Ośrodku Metodycznym w Poznaniu, a od 1973 roku wizytatorem przedmiotowo-metodycznym w zakresie wychowania fizycznego w Kuratorium Okręgu Szkolnego w Poznaniu. Uzyskany w 1971 roku stopień doktora nauk wychowania fizycznego stał się przyczyną do przejścia od 1973 r. do Instytutu Kształcenia Nauczycieli i Badań Oświatowych (IKNiBO), przekształconego w Instytut Kształcenia Nauczycieli.

Pan dr Łucjan Adamczewski był szczególnie zaangażowany w przygotowanie nauczycieli do efektywnego prowadzenia zajęć, rozbudzania wśród młodzieży szkolnej zainteresowania sportem i propagowania sportu szkolnego. Zgromadził wokół siebie zespół znakomitych metodyków wychowania fizycznego, którzy podejmowali zadania wspierania rozwoju zawodowego nauczycieli. Liczne publikacje Pana Doktora były podstawową literaturą szkoleniową dla nauczycieli rozpoczynających pracę, a jego zajęcia cieszyły się uznaniem uczestników.

Czujemy wdzięczność za wkład pracy pana Łucjana Adamczewskiego w krzewienie kultury fizycznej, służącej zdrowiu, czyli myślenia bardzo bliskiego dzisiejszej edukacji prozdrowotnej. Odejście każdej takiej osoby budzi refleksję, że nie ma zamkniętych rozdziałów – sztafeta pokoleń trwa.

# Zapraszamy do zapoznania się z naszą ofertą w programie "Aktywna tablica"

Do programu "Aktywna Tablica" proponujemy najpopularniejsze na świecie tablice interaktywne SMART wraz z oprogramowaniem SMART Learning Suite, zestawy interaktywne (monitory, tablice interaktywne z projektorami), projektory ultrakrótkoogniskowe, krótkoogniskowe, multimedialne.

## Zestaw:

### 2 x Monitor SMART Board 6065 HD

- rozmiar 65"
- rozdzielczość HD 1920x1080
- proporcje obrazu 16:9
- funkcja multi-touch 8 dotyków
- zintegrowane głośniki 2x10w
- wykrywanie obecności
- ponad 600 lekcji na **tablice.net.pl**
- oprogramowanie SMART Learning Suite, w tym SMART Notebook



Cena netto: **17 500 zł**

## Zestaw:

### 2 x MONITOR SMART Board MX165

- rozmiar 65"
- proporcje obrazu 16:9
- funkcja multi-touch 10 dotyków
- zintegrowane głośniki 2x10w
- system operacyjny Android
- ponad 600 lekcji na **tablice.net.pl**
- oprogramowanie SMART Learning Suite, w tym SMART Notebook



**VAT 0%**

[DOSTĘPNY OD CZERWCA 2018 R.]

Cena netto: **14 000 zł**

## Zestaw:

### 2 x Tablica SMART SBM680 + 2 x projektor ultrakrótkoogniskowy HITACHI CP-AX2505

#### Tablica interaktywna SMART Board M680V

- przekątna tablicy 77 cali
- obsługa gestów
- współpraca dwóch osób jednocześnie
- półka z przyciskami, dwa pisaki
- ponad 600 lekcji na **tablice.net.pl**
- oprogramowanie SMART Learning Suite, w tym SMART Notebook

#### Projektor ultrakrótkoogniskowy Hitachi CP-AX2505

- jasność: 2700 ANSI
- rozdzielczość: XGA (1024x768)
- kontrast: 10000:1
- technologia: LCD
- żywotność lampy [h]: 5000/eco [h]: 8000

**VAT 23%**

Cena brutto: **17 500 zł**

## Zestaw:

### 2 x Tablica interaktywna SMART SB480 + 2 x Projektor ultrakrótkoogniskowy Hitachi CP-AX2505

#### Tablica interaktywna SMART Board 480

- przekątna tablicy 77 cali
- obsługa gestów
- ponad 600 lekcji na **tablice.net.pl**
- oprogramowanie SMART Learning Suite, w tym SMART Notebook

#### Projektor krótkoogniskowy Hitachi CP-AX2505

- jasność: 2700 ANSI
- kontrast: 10000:1
- technologia: LCD
- żywotność lampy [h]: 5000
- żywotność lampy eco [h]: 8000

**VAT 23%**

Cena brutto: **14 000 zł**

## Zestaw:

### 1 x Monitor SMART Board 6065 HD 1 x Tablica SMART SBM680V + projektor ultrakrótkoogniskowy HITACHI CP-AX2505

#### Monitor interaktywny SMART Board 6065 HD (SBID-6065-HD)

- rozmiar 65"
- rozdzielczość HD 1920x1080
- proporcje obrazu 16:9
- funkcja multi-touch 8 dotyków
- zintegrowane głośniki 2x10W
- wykrywanie obecności

#### Tablica interaktywna SMART Board M680V

- przekątna tablicy 77 cali
- obsługa gestów
- współpraca dwóch osób jednocześnie
- ponad 600 lekcji na stronie **tablice.net.pl**
- oprogramowanie SMART Learning Suite, w tym SMART Notebook

#### Projektor ultrakrótkoogniskowy Hitachi CP-AX2505

- jasność: 2700 ANSI
- rozdzielczość: XGA (1024x768)
- kontrast: 10000:1
- technologia: LCD
- żywotność lampy [h]: 5000
- żywotność lampy eco [h]: 8000

**VAT 0% na monitor interaktywny; VAT 23% na zestaw interaktywny, tablica interaktywna z projektorem**

Cena brutto: **17 500 zł**

## Nasza oferta dla edukacji

W naszej ofercie dla edukacji znajdziecie Państwo wysokiej klasy **projektory multimedialne Hitachi, ekrany, tablice interaktywne Smart, cyfrowe pracownie językowe, cyfrowe pracownie przyrodnicze, wizualizery oraz wszystkie inne systemy**, które powinny się znaleźć na wyposażeniu szkoły.

### Oferujemy Państwu:

- dobór i dostawy urządzeń,
- projektowanie rozwiązań,
- integrację,
- montaż i uruchomienie systemów, szkolenie użytkowników,
- serwis urządzeń: projektorów, tablic interaktywnych, monitorów.

**UWAGA!** Zgodnie z wymaganiami programu **AKTYWNA TABLICA** cena zawiera dostawę do klienta, okablowanie (HDMI i USB), instalację standardową, szkolenie z obsługi monitora, tablicy i oprogramowania.

## Masz pytania?

Nie znalazłeś interesującego Cię produktu?

Odwiedź naszą stronę **www.aktywnatablica.info.pl** lub skontaktuj się bezpośrednio z naszym konsultantem:

**Dominik Stypiński**  
tel. kom.: 692 065 195  
d.stypinski@irs.com.pl



Image Recording Solutions Zachód Sp. z o.o.  
ul. Poznańska 68; 60-853 Poznań  
tel. +48 61 843 07 17, fax. +48 61 843 07 18  
www.irszachod.pl zachod@irs.com.pl

**www.aktywnatablica.info.pl**

# Józef Brandt (1841–1915)



Muzeum Narodowe w Poznaniu  
Aleje Marcinkowskiego 9

28.10.2018–6.01.2019

Zapraszamy na oprowadzania, wykłady, warsztaty, lekcje i seminarium dla nauczycieli towarzyszące wystawie. Szczegóły: [www.mnp.art.pl](http://www.mnp.art.pl)

